

УДК 811. 161 2'373. 46:02

БІБЛІОТЕКОЗНАВЧІ ТЕРМІНИ З КОМПОНЕНТОМ БІБЛІО-

Роксана Білоусова

Львівський національний університет імені Івана Франка
кафедра бібліотекознавства і бібліографії
вул. Валова, 18, 79000 Львів, Україна
тел.: (0 322) 239 43 78

Розглянуто бібліотекознавчі терміни з компонентом бібліо— структурою та значенням. Виділено прикметники, які, поєднуючись з іменниками, конкретизують, уточнюють термін бібліотека, або приєднуючи до себе прикметник бібліотечний, утворюють нові номінації на позначення бібліотекознавчих понять.

Ключові слова: українська мова, термінологія, бібліотекознавчий термін, слова з компонентом бібліо-, семантика та структура терміна.

Окреслення проблеми. Стрімкий розвиток бібліотекознавства потребує удосконалення і систематизації галузевої термінології. Слова з компонентом *бібліо-* посідають у ній чільне місце та входять до ядра терміносистеми. Та у лінгвістичному аспекті вони ще не були предметом глибокого наукового розгляду, не описана їх парадигматику та синтагматику, структуру та змістове наповнення. Тому *метою* дослідження – з'ясувати особливості термінів з цим компонентом щодо структури та семантики, виявити їхню парадигматику та синтагматику. *Об'єкт* дослідження – група бібліотекознавчих термінів з компонентом бібліо-, зібраних із термінних словників. Предмет дослідження – структура цих термінів щодо кількості складників, лівобічної та правобічної валентності, тематичні та лексико-семантичні групи, які вони утворюють.

Ступінь опрацювання матеріалу. Питання вивчення термінів з компонентом *бібліо-* розглянуто у дослідженнях М. Сташко та І. Кочан. Зокрема, М. Сташко у праці „Семантичні особливості слів з терміноелементом бібліо-” [2], окреслює етимологію бібліотечно-бібліографічних термінів з цим компонентом, однак не розглядає їхньої структури та змістового наповнення. Специфіку міжнародного компонента *бібліо-* у науковій термінології сучасної української мови розглядає І. Кочан [1].

Джерельною базою слугували галузеві термінні словники, зокрема Е. Куделько „Довідник з бібліотекознавства і бібліографії” (Харків, 1969) (далі – ДЗБІБ), „Короткий термінологічний словник із бібліографознавства та соціальної інформатики” (Київ, 1998) (далі – КТСБСІ), Інформаційний ресурс. Словник законодавчої та стандартизованої термінології (Київ, 2012) (далі – ІР.СЗСТ), „Словник книгознавчих термінів” (Київ, 2003) (далі – СКТ), „Словник основних термінів з бібліотечно-інформаційної діяльності” (Івано-Франківськ, 2013) (далі – СОРЗБІД).

Зібраний матеріал налічує 86 термінів.

Виклад основного матеріалу. За структурою терміни можуть бути: однослівні і багатослівні. Серед однослівних виявлено – 4 лексеми (*бібліотека, бібліотекознавство, бібліотекар, фотобібліотека*) Вони позначають:

- **заклад** (1 термін): *бібліотека*. Наприклад: *бібліотека* –(інформаційний, культурний, освітній заклад (установа, організація) або структурний підрозділ, що має упорядкований фонд документів, доступ до інших джерел інформації та головним завданням якого є забезпечення інформаційних, науково-дослідних, освітніх, культурних та інших потреб користувачів бібліотеки) [ІР.СЗСТ, с.26].
- **назви осіб за професійною або виконуваною роботою** (1 термін):
Бібліотекар (співробітник бібліотеки, що має спеціальну бібліотечну освіту. Працює не тільки з користувачами, а й утримує в порядку фонд джерел інформації. Одне з головних завдань допомогти читачеві під час його роботи в бібліотеці) [СОТЗБІД, с. 10].
- **дисципліну** (1 термін): *бібліотекознавство* (наукова дисципліна книгознавчого циклу, що вивчає бібліотеку як соціальну систему, її структуру, функції та діяльність [СКТ, с. 25].

У поєднанні іменника *бібліотека* з компонентом *фото-* (походить від грецького слова *photo (photos)*, що означає „світло” утворюється новий термін *фотобібліотека* (організація чи служба, призначена для колекціонування фотографічних документів з метою їх зберігання та видачі для користування) [ІР.СЗСТ, с. 225].

Терміни *бібліотека*, *бібліотечна (ий)* складаються з двох грецьких коренів „biblio” (книга) та „teka” (сховище). Полісемія наявна у термінах *бібліотека*, *бібліотекознавство*. Порівняймо: *бібліотека* – 1) інформаційний, культурний, освітній заклад, що має упорядкований фонд документів і надає їх у тимчасове користування фізичним і юридичним особам; 2) приватне зібрання документів; 3) назва споріднених за темою серійних видань, призначених для певної категорії читачів; 4) організована сукупність машинних програм [СКТ, с. 25]. Історичне значення терміна „приміщення книг”, яке з’явилося 1499 р. у перекладі Біблії. У Давній Греції термін означав „посудину для зберігання книг”, пізніше – „книжкова лавка” [2, с. 313]. *Бібліотекознавство* – 1) наукова дисципліна, що вивчає теорію, історію, методологію, технологію, методіку і організацію бібліотечної справи; 2) суспільна наука, яка розробляє теоретичні основи суспільногокористування творами друку та іншими документами [ІР.СЗСТ, с.27].

1. У терміносистемі бібліотекознавства значна кількість багатоконпонентних термінів є стрижневим словом лексему *бібліотека*, яке, поєднуючись з прикметниками, утворює нові багатоконпонентні терміносполуки.

У двочленних термінних структурах головну роль відіграють прикметники, які конкретизують типологічні особливості бібліотек та вказують на їхнє **функційне призначення**. Наприклад, прикметники: *національна, державна, обласна, центральна, особиста* – окреслюють призначення бібліотек та їх підпорядкованість (5 термінів). Порівняймо: *національна бібліотека* – найбільша в країні бібліотека, утримувана коштом держави і здійснює шляхом одержання обов’язкового примірника творів друку вичерпне зібрання та зберігання національної літератури (творів друку і рукописів), а також літератури народів світу, надає її для користування, підтримує міжнародний книгообмін, здійснює бібліографічну діяльність і наукову роботу з питань бібліографії та бібліотекознавства [ДЗБІБ, с. 140]; *державна бібліотека* – бібліотека загальнодержавного значення, що здійснює бібліотечне, бібліографічне, інформаційне обслуговування користувачів і виконує функцію всеукраїнського науково-дослідного, методичного та організаційного центру бібліотек відповідної галузі або категорій користувачів [ІР.СЗСТ, с. 52]; *обласна бібліотека* – державна наукова бібліотека універсального профілю, центральне обласне сховище творів друку, науково-методичний центр державних масових бібліотек, база обласного управління культури по координації та кооперуванню діяльності

бібліотек всіх відомств і організацій на території області та поданню їм методичної допомоги [ДЗБІБ, с. 145]; **центральна бібліотека** – головний підрозділ централізованої бібліотечної системи, що керує бібліотеками-філіями і забезпечує централізоване комплектування, обробку документів, довідково-бібліографічне, інформаційне обслуговування на основі єдиного довідково-бібліографічного апарату [ПР.СЗСТ, с. 228]; **особиста бібліотека** – бібліотека приватної особи, що використовується особисто нею та її близькими. В останні роки на Україні поширилась практика надання книг з особистих бібліотек у колективне користування читачам масових бібліотек [ДЗБІБ, с. 157].

Прикметники *універсальна, галузева, спеціальна, публічна* – уточнюють **особливості діяльності та склад фондів бібліотек (4 терміни)**. Наприклад: **універсальна бібліотека** – бібліотека, фонди якої містять літературу з усіх галузей знання, обслуговує читачів різних спеціальностей та з різноманітними запитами (на відміну від галузевої бібліотеки) [ДЗБІБ, с. 226]; **галузева бібліотека** – бібліотека, що задовольняє інформаційні потреби з певної галузі знання або практичної діяльності (суспільно-політична, науково-технічна, медична, сільськогосподарська та інша) на основі відповідного фонду та інформаційно-пошукового апарату [ПР.СЗСТ, с. 46]; **спеціальна бібліотека** – бібліотечний фонд чи бібліотека, що охоплює одну дисципліну чи окрему предметну сферу для задоволення потреб певної групи користувачів [ПР.СЗСТ, с. 201].; **публічна бібліотека** – загальнодоступна бібліотека, призначена для задоволення інформаційних потреб широких верств населення [СОТЗБІД, с. 45].

Групу спеціалізованих бібліотек, які аизначають **специфіку їх діяльності** представляють термінів сполуки із прикметниками *довідкова, патентна, навчальна, технічна, медична, електронна (6 термінів)*. Наприклад: **довідкова бібліотека** – спеціальна бібліотека, що проводить консультативну та інформаційно-довідкову роботу на основі фонду довідкових видань та інших компонентів довідково-пошукового апарату [ПР.СЗСТ, с. 60]; **патентна бібліотека** – спеціальна бібліотека, що офіційно реєструє видані патенти і/або формує фонд описів винаходів і патентів, і така, що задовольняє інформаційні потреби в цих документах [ПР.СЗСТ, с. 160]; **навчальна бібліотека** – спеціальна бібліотека, що забезпечує задоволення специфічних бібліотечних потреб користувачів (читачів), які виникають в процесі навчальної діяльності в школах, училищах, технікумах, вищих навчальних закладах тощо [ПР.СЗСТ, с. 135]; **технічна бібліотека** – спеціальна бібліотека, фонди якої переважно складає технічна література з усіх або окремих галузей виробництва та основними завданням якої є обслуговування професійних запитів на книгу, всебічна бібліографічна інформація про поточну технічну літературу, активна допомога технічній освіті кадрів, сприяння поширенню досягнень науки і техніки, передових методів праці [ДЗБІБ, с. 219]; **медична бібліотека** – спеціальна бібліотека, метою якої є задоволення, в першу чергу, професійних запитів медичних працівників, обслуговують медичних працівників і є територіальними методичними центрами для всієї сітки бібліотек при медичних організаціях і закладах [ДЗБІБ, с. 122]; **електронна бібліотека** – бібліотека, у якій документи зберігають і використовують в машиночитаній (електронній) формі, з якою можна працювати на відстані [ПР.СЗСТ, с. 70].

• **за належністю до навчального закладу: шкільна бібліотека, університетська бібліотека, наукова бібліотека, фундаментальна бібліотека (чотири терміни)**. Наприклад: **шкільна бібліотека** – бібліотека, призначена для обслуговування учнів її завдання – всемірно сприяти процесу їх навчання та виховання. Створюється у кожній початковій, восьмирічній, середній школі, школі-інтернаті, спеціальній школі [ДЗБІБ, с. 245]; **університетська бібліотека** – бібліотека, створена при вищому навчальному закладі чи науковій установі [ПР.СЗСТ, с. 219]; **наукова бібліотека** – бібліотека, що

забезпечує розвиток науки; така, що задовольняє інформаційні потреби наукових установ і окремих осіб, пов'язаних з дослідницькою діяльністю на основі відповідного фонду та інформаційно-пошукового апарата [ПР.СЗСТ, с.135]; **фундаментальна бібліотека** – головна чи основна бібліотека у системі бібліотек однієї установи, навчального закладу, організації, на протилежність підпорядкованим їй філіалам, бібліотекам факультетів, кабінетів, лабораторій і т. д. [ДЗБІБ, с. 235].

- **за місцем знаходження:** *стаціонарна бібліотека, пересувна бібліотека (два терміни)*. Скажімо: **стаціонарна бібліотека** – бібліотека з постійним місцем знаходження і зоною обслуговування [ПР.СЗСТ, с. 206]; **пересувна бібліотека** – бібліотека, розташована в спеціально обладнаному, укомплектованому транспортному засобі (наприклад, бібліобус) і змінює своє місцезнаходження з метою обслуговування територіально віддалених від стаціонарної бібліотеки груп населення [СОТЗБІД, с. 37].

- **за системою організаційно-методичного керівництва:** *головна бібліотека, зональна бібліотека (два терміни)*. Як от: **головна бібліотека** – умовна назва бібліотеки, що очолює роботу по координації комплектування фондів бібліотек галузевої групи; в її обов'язки входить визначення і погодження з кожною бібліотекою групи основних галузей знання, з яких ця бібліотека повинна комплектуватись вичерпно, а також складання зведеного плану комплектування бібліотек галузевої групи [ДЗБІБ, с. 50]; **зональна бібліотека** – таку назву в бібліотечній практиці одержали бібліотеки, які в загальній системі організаційно-методичного керівництва надають методичної допомоги бібліотекам визначеної зони [ДЗБІБ, с. 82].

Прикметники *головний, старший, молодший (три терміни)* – окреслюють **назви осіб за посадою або виконуваною роботою**: Порівняймо: **головний бібліотекар** – посада в наукових бібліотеках; в його обов'язки входить керівництво або ведення окремої ділянки роботи; на цю посаду призначаються найбільш кваліфіковані бібліотекарі, бібліографи [ДЗБІБ, с. 50]; **старший бібліотекар** – одна з посад у бібліотеці [ДЗБІБ, с. 210]; **молодший бібліотекар** – посада в наукових бібліотеках; бібліотекар нижчої кваліфікації [ДЗБІБ, с. 133].

Деякі з цих термінів можуть входити у парадигматичні відношення: **протиставлення** – *універсальна бібліотека, галузева бібліотека*, де універсальна б. – містить літературу з усіх галузей знань, а галузева б. – з певної галузі; **зіставлення:** *державна б.– особиста б.*; за ступенем кваліфікації: *головний бібліотекар. – старший б. – молодший б.*; **синонімії:** *галузева б. – спеціальна б.* – окреслюють 1) потреби з певної галузі знання; 2) задовільняють потреби певної групи користувачів.; *масова б. – публічна б.*

2. Іншу групу термінів становлять **двокомпонентні** сполуки *іменник + іменник*, де слово *бібліотека* і, як правило, стоїть у постпозиції, а інше позначає:

- групування, типізацію та організацію (**бібліотек**): *типізація бібліотек, класифікація бібліотек, структура бібліотеки, філіал бібліотеки, паспортизація бібліотек (п'ять термінів)*. Наприклад: **типізація бібліотек** – групування бібліотек відповідно до їх профілю і особливостей, читачького призначення та місця в системі бібліотечних закладів країни [ДЗБІБ, с. 223]; **класифікація бібліотек** – віднесення бібліотек до різних типів і видів відповідно до певних ознак, напр., за призначенням, змістом книжкових фондів і роботи з читачами, за відомчою належністю та ін. [ДЗБІБ, с. 99]; **структура бібліотеки** – організаційна побудова відділів, секторів, груп та інших ланок бібліотеки [ДЗБІБ, с. 212]; **філія бібліотеки** – відділення великої наукової бібліотеки, яке розміщено поза її межами (нерідко в іншому місті) і веде самостійну роботу з обслуговування читачів, проте під контролем цієї бібліотеки [ДЗБІБ, с. 229]; **паспортизація бібліотек** – опис бібліотеки, її

типу, місцезнаходження, фондів, характеристика діяльності (кількісні показники читачів, книговидачі, масових заходів і т. д.), якісного складу працівників бібліотеки, дані про приміщення та обладнання і устаткування тощо [ДЗБІБ, с. 161].

- **поділ за віковою категорією читачів:** *бібліотека для дітей, бібліотека для юнацтва (два терміни)*. Наприклад: *бібліотека для дітей* – бібліотека, що за складом своїх фондів і методами роботи призначена для обслуговування дітей шкільного та старшого дошкільного віку, а також учителів та інших осіб, які проводять роботу з дітьми [ДЗБІБ, с. 23]; *бібліотека для юнацтва* – бібліотека, яка обслуговує юнаків і дівчат відповідно до цього формує свої книжкові фонди, організовує масову та індивідуальну роботу тощо [ДЗБІБ, с. 23].

У синонімічні відношення входять терміни *абонент бібліотеки, користувач бібліотеки, читач бібліотеки (три терміни)*, які позначають:

- **назви осіб, яким надають послуги.** Наприклад: *абонент бібліотеки* – читач бібліотеки чи установа, що користується бібліотечним обслуговуванням [СОТЗБІД, с. 3]; *користувач бібліотеки* – фізична чи юридична особа, яка звернулася до послуг бібліотеки [ПР.СЗСТ, с. 117]; *читач бібліотеки* – особа, яка користується бібліотекою на засадах офіційної реєстрації у визначених документах [ПР.СЗСТ, с. 230].
- **назви процесів (один термін): комплектування бібліотек** – цілеспрямоване поповнення бібліотек творами друку на основі планомірності та профілювання [ДЗБІБ, с. 106].

3. Невелику групу галузевої термінної системи складають складні іменники-юкстапозити, утворені із самостійно вживаних слів, перше з яких *бібліотека*, а інше уточнює, конкретизує. Вони позначають:

- **певну ознаку, особливість (бібліотек): бібліотека-депозитарій, бібліотека-філія, бібліотека-абонемент (три терміни)**. Порівняймо: *бібліотека-депозитарій* – бібліотека, яка забезпечує постійне зберігання бібліотечного фонду, сформованого з документів, що рідко використовуються і мають наукову та/або художню цінність [ПР.СЗСТ, с. 26]; *бібліотека-філія* – бібліотека, що знаходиться в підпорядкуванні у Центральної бібліотеки [СОТЗБІД, с. 10]; *бібліотека-абонемент* – бібліотека, що одержує літературу від іншої бібліотеки через міжбібліотечний абонемент [ДЗБІБ, с. 22].
- **вид пересувних бібліотек:** *бібліотека-пересувка, бібліотека-вагон, бібліотека-автомобіль (три терміни)*. Наприклад: *бібліотека-пересувка* – комплект літератури, що видається стаціонарною бібліотекою у тимчасове користування колективу читачів та періодично обмінюється [ДЗБІБ, с. 23]; *бібліотека-вагон* – профспілкова бібліотека на залізниці (або філіал цієї бібліотеки); організовується у спеціальному вагоні, який зупиняється в різних пунктах залізничної лінії для обслуговування залізничників та їх сімей [ДЗБІБ, с. 23]; *бібліотека-автомобіль* – вид бібліотеки-пересувки, організовується у спеціально обладнаному автомобілі або автобусі; використовується для обслуговування книгою віддалених населених пунктів та виробничих ділянок підприємств [ДЗБІБ, с. 22].

У терміносистемі бібліотекознавства іменники-юкстапозити мають інші відповідники. Порівняймо: *бібліотека-пересувка* – *пересувна бібліотека; бібліотека-філія* – *філія бібліотеки тощо*.

4. Серед двочленних виявлено низку термінів із прикметником *бібліотечний (а)*, які, поєднуючись з іменником, позначають:

- **назви бібліотечних галузей:** *бібліотечна справа (один термін)*: Наприклад: *бібліотечна справа* – галузь інформаційної, культурної та освітньої діяльності суспільства, спрямована на створення і розвиток мережі бібліотек, формування, опрацювання,

упорядкування та зберігання бібліотечних фондів, організацію бібліотечного, інформаційного та довідково-бібліографічного обслуговування користувачів бібліотеки, підготовку та підвищення кваліфікації фахівців у галузі бібліотечної справи, наукове та методичне забезпечення розвитку бібліотечної діяльності [П.СЗСТ, с. 28].

- **назви установ:** *бібліотечний колектор (один термін)*. Наприклад: **бібліотечний колектор** – спеціальна книготорговельна установа, призначена для централізованого постачання бібліотек книгами, а також для подання бібліотекам консультаційно-бібліографічної та методичної допомоги в комплектуванні книжкових фондів. Крім загальних (обласних) колекторів, що обслуговують універсальні бібліотеки, є колектори спеціальні [ДЗБІБ, с. 27].

- **назви приміщень:** *бібліотечне приміщення (один термін)*. Наприклад: **бібліотечне приміщення** – спеціально побудоване (приспосоване) і обладнане приміщення, яке відповідає сучасним санітарно-гігієнічним умовам, необхідним для роботи читачів і працівників бібліотеки та для збереження книжкових фондів і кращої організації обслуговування [ДЗБІБ, с. 25].

- **вид і форму навчання:** *бібліотечні курси (один термін)*. Наприклад: **бібліотечні курси** – одна з форм підготовки та підвищення кваліфікації різних категорій бібліотечних працівників, включаючи громадських бібліотекарів; проводяться за спеціальними програмами, розробленими бібліотеками – методичними центрами; за тривалістю курси бувають двотижневі, місячні, двомісячні, піврічні тощо [ДЗБІБ, с. 28].

- **назви процесів, дій та їхніх результатів:** *бібліотечна обробка, бібліотечне видання, бібліотечна довідка, бібліотечна класифікація, шифр бібліотечний (5 термінів)*. Порівняймо: **бібліотечна обробка** (опрацювання) – комплекс процесів підготовки творів друку та інших документів до подальшого використання та зберігання [СОТЗБІД, с. 10]; **бібліотечне видання** – видання, випущене бібліотекою або підготовлене нею для випуску у видавництві; до таких видань відносяться бібліографічні покажчики, бесіди про книги, календарі знаменних і пам'ятних дат, інструктивно-методичні матеріали, збірники з досвіду роботи бібліотек і т. п. [ДЗБІБ, с. 28]; **бібліотечна довідка** – умовна назва бібліографічної довідки про наявність у бібліотеці тієї чи іншої книги або про те, в якій бібліотеці ця книга можна одержати [ДЗБІБ, с. 24]; **бібліотечна класифікація** – класифікація, яка призначена для систематичного каталога та розташування творів друку на полицях [ДЗБІБ, с. 24]; **шифр бібліотечний** – умовне позначення місцезнаходження документа в бібліотечному фонді, що складається [СКТ, с. 158].

- **обслуговування, діяльність:** *бібліотечний абонемент, бібліотечне обслуговування, бібліотечна послуга, бібліотечний пункт (чотири терміни)*. Зокрема, **бібліотечний абонемент** – форма індивідуального та колективного обслуговування читачів, що передбачає видачу творів друку для використання поза межами бібліотеки на визначений період [П.СЗСТ, с. 29]; **бібліотечне обслуговування** – комплекс заходів зі створення умов для користування бібліотечною книгою всіх жителів в кожному населеному пункті (за місцем проживання або роботи) та діяльність бібліотеки по задоволенню запитів читачів на книгу, активному просуванню літератури до найширших кіл населення [ДЗБІБ, с. 25]; **бібліотечна послуга** – результат діяльності бібліотеки із задоволення інформаційних, науково-дослідних, освітніх, культурних та інших потреб користувачів бібліотеки [П.СЗСТ, с. 28]; **бібліотечний пункт** – форма нестационарного обслуговування – територіально відокремлений підрозділ, організовується за місцем проживання, роботи або навчання користувачів бібліотек [СОТЗБІД, с. 11].

- **обладнання:** *бібліотечне устаткування, бібліотечні меблі (2 терміни)*. Наприклад: *бібліотечне устаткування* – спеціальне обладнання, що забезпечує нормальні, зручні умови для роботи в бібліотеці; до нього входять стелажі, шафи, полиці, вітрини, лічильники для статистичного обліку, апаратура диспетчерської сигналізації та інформаційної служби, транспортні засоби та засоби зв'язку всередині бібліотеки, пристосування для обробки літератури [ДЗБІБ, с. 26]; *бібліотечні меблі* – спеціальні меблі, які використовуються у бібліотеках і забезпечують зручні умови роботи (читацькі та робочі столи, стільці та крісла, етажерки, різні полиці, дивани тощо [ДЗБІБ, с. 28].
- **організаційну сукупність:** *бібліотечна мережа, бібліотечна система (2 терміни)*. Наприклад: *бібліотечна мережа* – організаційна сукупність бібліотек регіону або галузі [П.СЗСТ, с. 27]; *бібліотечна система* – сукупність взаємодіючих бібліотек, об'єднаних на певних договірних умовах з метою повнішого задоволення запитів користувачів і ефективного використання бібліотечно-ібібліографічних ресурсів [СОТЗБІД, с. 10].
- **сукупність матеріалів:** *бібліотечний каталог, бібліотечна колекція, бібліотечні ресурси, бібліотечний фонд (чотири терміни)*. Порівняймо: *бібліотечний каталог* – упорядкована множина бібліографічних записів про документи, що є у фонді однієї бібліотеки, її частини чи декількох бібліотек, яка розкриває склад фондів за формальними ознаками документів (автор, назва, місце видання та ін.) чи їхній зміст (за галузями або предметами) [КТСБСІ, с. 54]; *бібліотечна колекція* – штучно організований фонд за видами документів, способом їх відтворення, предметно-тематичними, хронологічними чи іншими ознаками, культурологічною цінністю, що є класифікаційною основою для виокремлення [СКТ, с. 25]; *бібліотечні ресурси* – упорядковані бібліотечні фонди документів на різних носіях інформації, бази даних, мережні інформаційні ресурси, довідково-пошуковий апарат, матеріально-технічні засоби опрацювання, зберігання та передавання інформації [П.СЗСТ, с. 30]; *бібліотечний фонд* – упорядковане зібрання документів, що зберігається у бібліотеці [СОТЗБІД, с. 11].

Отже, проаналізовано 86 термінних сполук, які містять слова *бібліотека* і *бібліотечний(а)*. За структурою вони можуть бути однослівними (4 терміни) або багатослівними (82 терміна). Терміни представлені такими варіантами сполучень: прикметник+іменник (бібліотека), іменник+іменник (бібліотека), прикметник (бібліотечний) (а) + іменник. Наприклад, у сполуках *прикметник+іменник (бібліотека)* виявлено 25 термінів і згруповано у 7 груп – прикметники виконують основну роль, оскільки конкретизують функціональне призначення бібліотек, уточнюють особливості бібліотек та склад фондів, вказують на специфіку їх діяльності, приналежність до навчального закладу та назви осіб за виконуваною роботою. У сполуках *іменник (бібліотека)+іменник (десять термінів)*, слово *бібліотека* є переважно у постпозиції і згруповано у 4 лексико-семантичні групи, які характеризують призначення бібліотек, обслуговування за віковою категорією читачів, позначають назви осіб, яким надаються послуги, назви процесів. Низку термінів виявлено з *прикметником (бібліотечний) (а) + іменник*, загалом 21 термін та згруповано у 9 лексико-семантичних груп, як-от: назви наукових галузей, назви установ, приміщень, назви процесів, дій та їхніх результатів, а також обслуговування, навчання, обладнання, організаційна сукупність та сукупність матеріалів.

2. Сташко М. Семантичні особливості слів з терміоелементом бібліо- / М. Сташко // Проблеми української термінології : Вісник держ. ун-ту „Львів. Політехніка”. – 2000. – № 402. – С. 311–314.

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ

1. ДЗБІБ – Куделько Е. В. Довідник з бібліотекознавства і бібліографії / Е. В. Куделько, С. Й. Мінц; під наук. ред. М. П. Бронштейн. – Харків : Редакційно-видавничий відділ Книжкової палати УРСР, 1969. – 249 с.

2. ІР.СЗСТ – Інформаційні ресурси. Словник законодавчої та стандартизованої термінології / НАПН України ; Держ. наук.-пед. б-ка України ім. В. О. Сухомлинського ; [уклад.: П. І. Рогова, Я. О. Чепуренко, С. М. Зозуля, І. Г. Лобановська]. – Київ : Нілан-ЛТД, 2012. – 283с.

3. КТСБСІ – Короткий термінологічний словник із бібліографознавства та соціальної інформатики / Г. М. Швецова-Водка (керівник), Г. В. Сілкова, Л. О. Черепуха та ін.; наук.ред. і авт. вступу. ст. Г. М. Швецова-Водка. – Київ : Книжкова палата України, 1998. – 116 с.

4. СКТ – Словник книгознавчих термінів/ В. Я. Буран, В. М. Медведєва, Г. І. Ковальчук, М. І. Сенченко.– К: ТОВ „Видавництво Аратта”, 2003. – 160с.

5. СОТЗБІД – Словник основних термінів з бібліотечно-інформаційної діяльності /уклад. М. В. Безрука. – Івано-Франківськ: НТБ ІФНТУНГ, 2013. – 48 с.

Стаття надійшла до редколегії 30. 04. 2017

доопрацьована 30. 06. 2017

прийнята до друку 25. 08. 2017

LIBRARY SCIENCE TERMS WITH BIBLIO- COMPONENT

Roksana Bilousova

*Ivan Franko Lviv National University
Department of Librarianship and Bibliography
18 Valova Str., Lviv, 79000, Ukraine
Tel.: (0 322) 239 43 78*

The development of library science requires improvement and systematization of the branch terminology. The words with a *biblio-* component occupy quite a prominent place in it and they are included into the core area of its terminology. In the study there have been researched library science terms with the *biblio-* component by their structure and meaning.

There have been analyzed 86 term compounds containing the words *biblioteka* [*library*] and *bibliotechnyi*(a) [*bibliothecarial*]. Structurally they can be singular (4 terms) or those containing many words (82 terms). The terms are represented by the following variants of combination: adjective + noun (*biblioteka*), noun + noun (*biblioteka*), adjective (*bibliotechnyi* (a) + noun. Thus, in the compounds of *adjective* + *noun* (*biblioteka*) there have been found 25 terms that are arranged into 7 groups in which adjectives play major role as they render concrete the functional purpose of libraries and specify their features and library funds composition; also they indicate on the specifics of their activities, belonging to the educational institution and the names of people by the work they perform. In the compounds of *noun* (*biblioteka*) + *noun* (*10 terms*) the word *library* is indicated mainly in postposition and the terms have been arranged into 4 lexical-semantic groups that characterize the purpose of a library, the age group of readers being served, indicate the names of persons to whom services are provided and the names of processes. A number of terms containing *adjective* (*bibliotechnyi* (a) + *noun* has been found, precisely they are 21, and they are arranged into 9 lexical-semantic groups such as: names of scientific fields; names of institutions, buildings; names of processes, actions and their results; as well as maintenance, training, equipment, organizational aggregate and materials aggregate.

Thus, adjectives being combined with nouns specify and define the term of a library, or adding adjective *bibliothecarial* they create new nominations for the denotation of library science concepts.

Key words: Ukrainian language, terminology, library science term, words with *biblio-* component, semantics and structure of a term.

